

IN GESPREK OVER DE DAG VAN MORGEN

In juni 2022 is in Ridderkerk het project 'In gesprek over de dag van morgen' gestart. Dit project bouwt voort op een eerder actieonderzoek en het daarin ontwikkelde wensenboekje. In het vervolgproject werkte Genero samen met huisartsenpraktijk Bolnes, het Maasstad Ziekenhuis, Aafje (thuiszorg) en welzijnsorganisatie Facet aan betere samenwerking rondom proactieve zorgplanning.

Het is nog geen gemeengoed dat professionals met proactieve zorgplanning bezig zijn. Dit betreft een continu en dynamisch proces van gesprekken over levensdoelen en keuzes en welke zorg daar nu en in de toekomst bij past.

In dit project zijn twintig ouderen uit de huisartsenpraktijk geselecteerd die ook contact hadden met Welzijn, wijkverpleegkundige zorg en/of het ziekenhuis. Een regievoerder ging vervolgens met hen in gesprek over hun persoonlijke wensen. Niet alleen over de laatste levensfase, maar ook over de periode daarvoor.

Meer weten over het project?
Bekijk **hier** een korte video.

In beweging.
Met ouderen,
voor ouderen.

Samenwerkende organisaties: Genero, huisartsenpraktijk Bolnes, het Maasstadziekenhuis, Aafje (thuiszorg) en welzijnsorganisatie Facet.

Projectleider: Dr. Hanna van Dijk van Genero, h.vandijk@samergo.nl / 0627881403

Het project werd gefinancierd door **ZonMw** vanuit het programma *Lokale netwerken samenhangende ouderenzorg*

BENADEREN OUDEREN EN GESPREKSVOERING

Proactieve besluitvorming roept bij ouderen snel de associatie met het levenseinde op. Terwijl, zoals de naam al zegt, een proactieve aanpak veel meer oplevert. Een hulpmiddel dat hiertoe aanzet, zoals het door ons ontwikkelde wensenboekje, kan dit ondersteunen.

In het verlengde hiervan: een gesprek over levens- en behandelwensen wordt vaak uitgesteld omdat het als zwaar en confronterend wordt gezien. Onze ervaring is dat mensen het gesprek achteraf juist als **plezierig** ervaren. Omdat het rust biedt dingen goed achter te laten voor anderen of omdat er in het gesprek ook ruimte wordt gecreëerd voor dat wat zin geeft aan het leven.

Het gesprek geeft heel goed het **karakter van de persoon** weer; ze tonen zich zoals in het 'echte' leven; probeer hierop aan te sluiten.

Wensen zijn altijd **persoonlijk**. Het kan dan ook schuren tussen echtparen of tussen kind en ouder. Maar veelal is dit een teken van liefde, dit benoemen is belangrijk.

Veelal spelen er vragen over de **vastlegging van informatie** en bijvoorbeeld de rol van een notaris. In ons wensenboekje verhelderen wij wat, wanneer en door wie iets kan worden vastgelegd.

Praten over 'de dag van morgen' is niet iets dat je er zomaar even tussendoor doet. **Voldoende tijd nemen** en het gesprek inplannen op het juiste moment van de (werk)dag zijn aandachtspunten

*"Het maakt niet uit met wie je het bespreekt;
als je het maar doet"*

Oudere tijdens focusgroep

HET PROCES / DE SAMENWERKING

Alle begin is moeilijk. Begin daarom klein. Wij deden dat door te starten met het benaderen van 20 ouderen. Dit kan een vliegwiel zijn voor meer **intensieve samenwerking**, ook bij andere ouderen.

Zorg dat ouderen een **toestemmingsformulier** (zie hier ons voorbeeld) invullen waarop wordt aangegeven hoe de opgehaalde informatie mag worden verwerkt en/of gedeeld. Het direct na het gesprek delen van datgene dat is vastgelegd / afgesproken is cruciaal. De huisarts fungeert hierbij als spin in het web.

Vraag aan ouderen of ze nog contacten hebben met **andere disciplines** (wijkverpleging, ziekenhuis, welzijn, huisarts/praktijkondersteuner), zodat je weet of informatie dient te worden uitgewisseld.

Spreek met elkaar af wie **de regie** voert. Deze persoon voert in eerste aanleg het gesprek, monitort en koppelt terug/leidt informatie door. Dit geeft helderheid voor alle betrokkenen.

Een open deur; professionals moeten elkaar kennen om elkaar op te zoeken. Door terugkerende **overleggen** draag je daar zorg voor. Lunch bijvoorbeeld maandelijks of eens per kwartaal met elkaar.

Helaas zijn **systemen** nu nog niet goed op elkaar afgestemd. Maak tot er een beter systeem is, waar zowel regionaal als landelijk hard aan wordt gewerkt, afspraken hoe je informatie op een veilige manier met elkaar deelt.

Helaas blijken welzijn en thuiszorg nog te vaak een ondergeschoven kindje te zijn op het vlak van **proactieve zorgplanning**. Naast dat hiermee expertise wordt onderbenut, kan een betere samenwerking (huis)artsen ook ontlasten. Thuiszorg voert bijvoorbeeld al regelmatig gesprekken over reanimatiewensen.

Tot slot: betrek bij het opzetten van een dergelijk project ouderen zelf. Zij kunnen vanuit **ervaringskennis** een grote bijdrage leveren, zie ter illustratie onderstaande casus.

De praktijkondersteuner vertelt tijdens een projectgroepvergadering over een echtpaar dat zij onlangs sprak over hun wensen. De man vertelde tijdens het gesprek anders te zijn gaan denken over cremieren, dit tot verbazing van zijn vrouw.

Het creëerde spanning in het gesprek. De praktijkondersteuner legt aan de projectgroep voor of zij een volgend keer het gesprek met beide partners apart moet voeren. Het advies van de betrokken ouderen in dit project is dat niet te doen, maar juist weer het gesprek gezamenlijk aan te gaan. Het kan en mag schuren. De betrokken oncoloog in het project vult aan: "het is juist mooi als je mensen samenbrengt hierin en benoemt dat iedereen anders is. Het is vaak ook een teken van liefde".

"Het stopt hier niet, het is eigenlijk een mooi begin"

Huisarts Corina